

KAIKU. Sanomia Oulun kaupungista ja läänistä

N:o 8. – 22.1.1897

Siirtolaisuudesta sananen.

I.

Kauan on jotenkin wälinpitämättömästi katseltu sitä suurta siirtolaistulwaa, mikä vuosittain wiime vuosikymmenillä on Suomesta Pohjois-Amerikkaan wirrannut. Sitä on pidetty jonakin wälttämättömänä pahana, jonka estämiseksi ei ole keksitty, ei edes tositeolla koetettukaan keksiä keinoja. On ajateltu ”Amerikankuumeen” jonkun kulkutaudin tawoin itsestään lakkaawan aikansa riehuttuaan. Tosin se usein on ollut waikeaa, usein kowin isossa wallassa, usein kuolettawaakin, wieden ijäksi Suomiäidin poikia ja tyttäriä katoamaan ”Suuren lännen” tuntemattomiin kohtaloihin. Mutta sittenkin on kärsitty, kärsitty kylmästi tuntematta onko kotimaalla syytä tai vastuuta niiden lastensa onnesta, jotka se on laskenut wieraille maille kotikankahilta ja äidillisestä hoiwastaan. Pian owat kuiwuneet omaisten ja ystäwien ero-kyyneleet, kaiho on talttunut. Muutamien vuosien kuluttua muistetaan kaukana olewia sukulaisia ja tuttavia ikäänkuin kuolleita, eläwänä haudattuja todellisuuden ilmoilta tarumaisen kaukaisuuden suureen kirkkomaahan; usein ja walitettawasti liiankin usein he häipyvät unholan yöhön. Mutta tällainen wälinpitämättömyys, tällainen kylmyys ei ole meille oikeutettua. Ei se äiti täytä äidintehtäwiä, jota ei liikuta lastensa onni tai onnettomuus, joka ei huoli siitä miten sen poika tai tytär wieraalla maalla toimeen tulee. Ei paranna asiaa tai wapauta welwollisuudesta, joskin niiden joukossa on useita tuhlaajiaakin. Sittenkin on rakkaus sitowa ja yhdistäwä. Nykyaikana on rakkaus tässäkin paremmin kuin ennen löytänyt paljon laiminlyötyä, paljon täyttämätöntä welwollisuutta. Huomio on kääntynyt siirtolaisuuteenkin. On huomattu, että me olemme welwolliset rakastamaan weljiämme niin kotona kuin kylässäkin. Sitä ainakin osottaa se wilkas harrastus, minkä siirtolaisuus on osakseen saanut nykyaikoina. On huomattu wääräksi olla wälittämättä niitten satojen tuhansien kohtalosta, jotka siirtolaisuuden vaikutuksesta owat erotetut kauas merten taa Amerikan aarniometsiin, kolkkoihin maanalaisiin kaiwantoihin tai pauhaawan meren selälle. Sanomalehdissä on

Siirtolaisuudesta sananen.

I.

Kauan on jotenkin wälinpitämättömästi katseltu sitä suurta siirtolaistulwaa, mikä vuosittain wiime vuosikymmenillä on Suomesta Pohjois-Amerikkaan wirrannut. Sitä on pidetty jonakin wälttämättömänä pahana, jonka estämiseksi ei ole keksitty, ei edes tositeolla koetettukaan keksiä keinoja. On ajateltu ”Amerikankuumeen” jonkun kulkutaudin tawoin itsestään lakkaawan aikansa riehuttuaan. Tosin se usein on ollut waikeaa, usein kowin isossa wallassa, usein kuolettawaakin, wieden ijäksi Suomiäidin poikia ja tyttäriä katoamaan ”Suuren lännen” tuntemattomiin kohtaloihin. Mutta sittenkin on kärsitty, kärsitty kylmästi tuntematta onko kotimaalla syytä tai vastuuta niiden lastensa onnesta, jotka se on laskenut wieraille maille kotikankahilta ja äidillisestä hoiwastaan. Pian owat kuiwuneet omaisten ja ystäwien ero-kyyneleet, kaiho on talttunut. Muutamien vuosien kuluttua muistetaan kaukana olewia sukulaisia ja tuttavia ikäänkuin kuolleita, eläwänä haudattuja todellisuuden ilmoilta tarumaisen kaukaisuuden suureen kirkkomaahan; usein ja walitettawasti liiankin usein he häipyvät unholan yöhön. Mutta tällainen wälinpitämättömyys, tällainen kylmyys ei ole meille oikeutettua. Ei se äiti täytä äidintehtäwiä, jota ei liikuta lastensa onni tai onnettomuus, joka ei huoli siitä miten sen poika tai tytär wieraalla maalla toimeen tulee. Ei paranna asiaa tai wapauta welwollisuudesta, joskin niiden joukossa on useita tuhlaajiaakin. Sittenkin on rakkaus sitowa ja yhdistäwä. Nykyaikana on rakkaus tässäkin paremmin

puhuttu heidän tarpeistaan ja toiveistaan, esitetty parannuskeinoja tyydyttääkseen heidän henkisiä tarpeitaan. Mutta koska tiedämme, että siirtolaiskysymys lähemmin koskee maamme pohjoisosaa ja Oulun lääniä, otamme sen puheeksi. Lausumme muutamia mietteitä sen johdosta.

Jo vuosikymmeniä sitten oli Oulun läänin lukusat irtolaiset hakeneet toimeentulonsa liikkuvilla ansioilla. Usea heistä oli tottunut käymään työansioilla kalanpyynnissä Norjassa. Tämä ”Ruijankäynti” oli johonkin aikaan jotenkin yleistä. Noille Jäämeren rannikoille kerääntyi paljon kansalaisiamme. Lisääntynyt asutus vähensi ansioita. Norjalaisia alkoi siirtyä etsimään parempaa toimeentuloa Amerikasta. Suomalaisiakin joku vähempi määrä lähti samaan matkaan. Huomattuaan Amerikassa elinehdot väljemmiksi, kutsuiwat he pian sinne towereitaan. Näin kun oli Amerika Norjan kautta saanut ensimmäiset suomalaiset siirtolaisensa, alkoi se wetää pian niitä Suomesta suoraankin. Lukusassa irtolaiswäessä ei tarwittu kuin wiesti niistä suurista ansioista, joita Amerikassa oli saatavana, ja Amerikan kuiwumattomista rikkauden lähteistä, kun ”Amerikantauti” pääsi waltaan. Neljätkymmentä vuotta on se sitten liikkunut, wäliin woimakkaampana, wäliin heikompana. Laanut se ei ole. Eikä sen työmaa ole ollut ainoastaan irtaimessa wäessä, waan on se tarttunut wäliin maatawiljelewäänkin, waikkei se siinä kansanluokassa ole koskaan wakituista tyyssijaansa saanut. Wiime vuosina se on ollut laimeampaa, kuin vuosikymmen siiten. Mutta sittenkin on näinäkin vuosina 5,000 – 6,000 henkeen nousut siirtolaisten luku wuodessa. Wuosittain oli joku määrä palaawiakin siirtolaisia. Koska Pohjois-Amerikan suomalaiset owat kowin laajalle alalle hajauneita ja usein muutteluwaisia on niiden lukua mahdoton aiwan tarkalleen määrätä. Kumminkin niitä lasketaan nykyään lähemmäksi neljänneksi osaksi miljoonaa. Kun näin suuri osa Suomen 2½ miljoonaa wäestä on wieraan maan palweluksessa, on tosiaan emämaalla syytä ruweta tarkastamaan onko siirtolaisuudesta hyötyä wai wahinkoa Suomen menestykselle ja mitä olisi tehtävä tässä suhteessa. Warsinkin kehottawa on, kun tunnetaan, että siirtolaiset owat enimäkseen nuorta, työhönkykenewää kansaa, jotenka melkoinen työwoima on siirtynyt maasta.

Mitkä syyt owat ylläpitämässä Amerikan-tautia, siihen kysymykseen koetamme wastata lehtemme jossain seuraawassa numerossa.

KAIKU. Sanomia Oulun Kaupungista ja Läänistä.

N:o 12. – 1.2.1897

Siirtolaisuudesta sananen.

II.

Useakin innokas ”isänmaanystävä” huudahtaa, kun siirtolaiset tulewat puheeksi: ”petturit”, ”kirotut kullan tawotteliat”. Pintapuolinen nuorukainen tai elämän taistelua kokematon mieli ei näe sywemmällä olewia siirtolaisuuden juuria, kuin ne, joista sanomalehdissä usein kerrotaan. ”Karannut – Amerikkaan” tai mennyt ”puuweit-sellä hopeaa wuolemaan” owat useinkin todistajat, joiden todistuksen nojalla langetetaan arwelwematta tuomio. Kuinka se sitten on sattunut paikalleen, on hywin arweluttawa, jos on oppinut tuntemaan sitä taistelua, jota se kansanluokka taistelee, minkä keskuudessa muuttohalu paraiten elää. Jos lukusain siirtolaistemme joukossa on sellaisiakin, joitten menneisyys puhuisi rikoksista, joitten mielessä oli pakottawana syynä rangaistuksien pelko, joita kullanhimo tai asewelwollisuuden-kammo sai matkalle kulta- ja wapauden maahan, ei sittenkään ne olisi woineet saada siirtolaisuutta sellaiseen woimaan kuin se on ollut ja wieläkin osaksi on. Syyt owat sywemmällä. Sen tähden ei olekaan oikeutettua häikäilemätöin tuomio, ei edes niihinkään nähden, joitten suhteen on syytäkin ankaruuteen. Tuomio olkoon sittenkin hywyyteen ja rakkauteen yhdistetty, mutta tästä koetamme puhua toisten.

Kuten mainittiin, ei siirtolaisuuden syynä ole rikollisten joukko, jos hekin on lisänä. Suurin osa Amerikkaan muuttawista on maineeltaan ja käytökseltään nuhteetonta kansaa; ja useinkin sekä aineellinen että henkinen huono toimeentulo on syynä muuttoon. Sillä Amerikantauti pääasiallisesti raiwoaa lukusassa irtolaiswäessä. Suomessa on irtolaisten eli sellaisten luku, joilla ei ole wakinaista toimeentuloa maanwiljelyksestä, nykyään tuo suhteeton summa 600 eli 800 tuhatta. Näistä on suuri osa sellaisia, jotka eläwät, kuten sanotaan, ”kädestä kärsään”. He owat pakotetut etsimään toimeentuloansa liikkuvilla ansioilla. Päiwää warten eläminen ja wälinpitämättömyys sekä paheet on tällaisesta seuruuksena, mistä on tässäkin lehdessä kyllin tehty selwää nykysinkin. Mutta wielä muuttelemisen

halukin pysyy wireellä wakinaisen toimeentulon ja asunnon puutteessa. Kun leipä kotimaassa on näin etsittävä liikeliupeellä ja kun sitten vielä on useinkin, ainakin talwisaikaan, puute työstä, ei ole kumma jos ”Amerikan kuume” waltaakin useita tuhansia irtolaisistamme vuosittain. Pian sanotaan: onhan Suomessa paljon vielä raiwaamattomia korpia, kyntämättömiä kannikoita, wiljelemättömiä soita, mikseiwät sieltä etsi elintarpeitaan, miksi unhotetaan ”oma maa mansikka, muu maa mustikka”? Oikeat owat nämä huomautukset, noin wain sanoituna. Mutta mitä irtolaisten siirtymiseen tulee, ei niillä ole käytännöllistä päteuwyttä. Sillä totta, walitettawasti sula totuutta on se, mitä muuan ”Tilaton” Kaiusakin tässä tuonnoin kertoi torpparinelämästä ja omankonnun saannista. Waikeaa se on ja usein sula mahdottomuuskin. Ellei tositeolla ryhdytä irtolaisten tilan parantamiseen, ei ole toiwoa wiljelyksen laajenemisesta ja siten muuttohalun tukahuttamisesta. Eikä isänmaanrakkauskään woi Amerika-tautia samasta kansanluokasta poistaa siitä yksinkertaisesta syystä, ettei sillä isänmaanrakkaus ole vielä tosiaan herännytkään. Suurin osa irtolaisia uinuu vielä taitamattomuuden ja tiedottomuuden unessa. Heräyksen täytyy ensin tapahtua. Oppia on irtolaisillekin jaettava. Wellollisuuden tunto on herätettävä ja se ainoastaan woi isänmaanrakkauden wirkistää. Mutta ennen kaikkia on heille saatawaa selwille, että heilläkin on isänmaa, selwille ei yksin päähän, waan sydämeenkin ja se woi tapahtua ainoastaan siten, että heille annetaan tilaisuus käytännössä omistaa maata. Kuten yllä lyhyesti on wiitattu, on siirtolaisuutta tukemassa lukusa irtolaiswäkemme liikkuwan ansionsa ja epäwarman toimeentulonsa tähden. Samoin heidän oppimattomuutensa ja alkuperäinen tilansa takaa siirtolais-tulwan kestämistä.

On vielä muitakin syitä. Kertomukset Amerikan rikkauksista ja suurista ansioista myös usein houkuttelewat köyhää irtolaista tai taloudellisessa rappiutilassa olewaa manwiljelijää koettamaan onneaan tuolla ”kultamaassa”. Eikä Amerikan wapauden maineeseen liene ketään es-tämässä toteuttamasta muuttohaluaan. Samoin Amerikassa olewat tuttavat ja sukulaiset houkuttelewat kewyymielisillä tiedoillaan toisiakin sinne siirtymään. Sillä ylipäänsä kirjeissä puhutaan ainoastaan Amerikan hywistä puolista, warjopuolet jääwät mainitsematta. Ja tämä on luonnollistakin, sillä eihän sitä henno mainita petty-

neensä niissä suurissa toiwissa, joista lähtiessä ilolla puhuttiin. Ja kuka woi sanoa, ettei kirjeissä ole totuutta sellaisenaan tuotu ilmoille, tämän tietää useinkin kirjoittaja aiwan hywin ja sen wuoksi kirjeissä useimmin on ainoastaan ”hywää”. Kaikki tämä tapahtuu näin, kun tahdotaan tyynnyttää kotimaahan jääneitä sukulaisia ja tutawia, jotteiwät he liioin surisi siirtolaisten kohtaloa. Näin on niiden laita, jotka Amerikasta jottain tietoja antawat. Mutta suuri osa on sellaisia, jotka eiwät mitään ilmoita olostaan ja elostaan. He owat ikäänkuin kuolleet. Ja niistä useimmilla ei olisi kerrottawanakaan, kuin kurjuutta, pettymystä, aineellista ja siweellistä hätää. Näiden kohtalo ei tule tietoon. Kateellisena pidetään sitä, joka suotaan sanoo kaiken sen kurjuuden, johon tuhannet siirtolaisistamme owat joutuneet Amerikassa, ja tahtoo warottaa sinne lähtemästä.

Puhuttuamme siirtolaisuuden syistä, ko-etamme jollain seuraawalla kertaa tehdä selwää sen seurauksista.

KAIKU. Sanomia Oulun Kaupungista ja Läänistä.

N:o 22. – 24.2.1897

Siirtolaisuudesta sananen.

III.

Kun Amerikantauti on johonkin tarttunut, ei siinä auta ystäwäin warotukset, ei omaisten itkut. Päästä täytyy. Matkarahat owat saatawat keinolla waikka millä. Toinen saa ”tiketin”, toinen menee ”omillaan”. Jos on sattunut olemaan jotain omaisuutta, on se lähtiessä myytävä ja useinkin polkuhinnalla; jos ei ole, on lainattawa. Näin haalitaan kokoon se rahasumma, joka wälttämättä muuttoon tarwitaan. Lähtöwarustuksiin, matkakustannuksiin y.m. kuluu ainakin 500 mk. Ja pitäähän sitä markkoja siksi olla että Amerikassa saa waihdetuksi jonkun ”taalan”, eihän rahattomat maihin enään pääsekään, joten pitää olla enempiakin, kuin tuo 500. Jos kuitenkin tuohon summaan tyydymme, menee sitenkin noiden 6,000:n muassa, mikä summa on vuosittain siirtolaisia nykywuosina ollut, kolmisen miljoonaa markkaa. Tämä summa woi olla liika suuri, koska usealla on Amerikasta

lähetetty vapaa piletti, mutta ei se paljonkaan pienene, sillä onhan 500 markkaa liian pieni useinkin muuttokustannuksiksi. Ja vuosittain menee monta passittakin Amerikkaan ja niitä ei ole luettu noihin 6,000:n. Toisin ajoin on siirtolaisluku ollut paljon suurempikin. Kaikitenkin saa suuriakaan liioittelematta laskea sen rahsumman, mikä vuosittain siirtyy siirtolaistemme kanssa, 2-3 miljoonaan markkaan. Kyllähän Amerikan suomalaiset lähettävät rahojakin, mutta vastanneeko wuotuiset lähetykset menoja, on jotenkin epä tietoista.

Suurin osa siirtolaisistamme on nuorta ja työhön kykenewää kansaa, joten melkoinen työwoima siirtyy wieraan maan palvelukseen. Suomen wielä perkkamattomat korwet ja raiwaamattomat sydänmaat aiwan warmaan kai paawat sitä työwoimaa, joka nuorten, yrittele wien kansalaisten kanssa on muuttunut Amerikan aarniometsiin, kaiwantoihin, wiljelykseen tai tehtaisiin. Mutta lähettäähän sieltä moni rahaa, joko säästöön tai kotimaassa olewan perheen elatukseksi. Myönnämme sen, mutta teki si mieli huomauttaa, että työ sittenkin wierasta maata hyödyttää. Työntuloksen täytyy aina olla arwokkaampi, kuin siitä maksettu tekiäpalkka, muutenhan se ei kannattaisi. Ja juuri tämä ero walmiin työn ja sen tekiälle korwatun palkkion wälillä jää sittenkin Amerikan omaksi.

Mutta onhan Amerikasta useakin rahoissa tullut, eikö sekään mitään merkitse? Kyllä jotain, mutta ne owat ani harwat. Ja kaikitenkin heidänkin paras woimansa ja työkykynsä on kulunut Amerikan hyväksi.

Sitäpaitsi kotimaa saa vuosittain lisätä melkoiset menot ”Amerikan leskien ja orpojen” awuksi waiwaismaksuihinsa. Yhtenäen näkee kertomuksia sanomalehdissä niistä tuhansista ja satasista, mitkä on täytynyt maksaa siirtolaisuuden seurauksista. Suuri osa siirtolaisistamme on sellaisia, jotka eiwät joko tahdo tai eiwät woi pitää huolta omaisistaan ja täyttää welwollisuuttaan. Joilta puuttuu tahtoa, niistä jälempänä, nyt ensin woimattomista. Niukat jää elinehdot jälkeenjääwille useinkin. Toiwoo, että isä, jahka kerkiää, woi ansaita siksi että yltää päälle oman tarpeensa myös waimolle ja lapsillekin lähettää, jää paraaksi turwaksi. Mutta se toiwo usein pettää, pettää waikka on hywää tahtoakin se toteuttaa. Tunnettu on että nykywuosina on Amerikassa wallinnut ahdinkotila, wähentäen työnsaaliin ja polkien palkat. Kieltä osaamat-

toman muukalaisen on warsinkin waikea saada työtä ympäri wuoden. Kesätyön ansioita täytyy säästää talwen waraksi. Sillä ei tee mieli turwautua toisten apuun. Tuo käytännön maa antaa hätäneeille neuwon – ”auta itseäs”; se on tunnettu. Amerikalaisten tylyys ei saisi jäädä huomaamatta. Olemme kuulleet kokeneiden kertowan siitä esimerkkejä. On sattunut, että on pyydetty wiittoen ruokaa ja yösiaa sekä tarjottu rahaa, mutta tylysti on paiskattu owi kiinni ja wäsynyt muukalainen on saanut metsässä wilussa, nälissään petojen ulwinassa muistella kuinka siellä kotimaassa on lämmin pirtti matkustajan käytettäwänä yöllä jos päiwälläkin kohti rukouksilla. Tämä tietysti katkeroittaa ja tekee warowaiseksi; pidättää taaloja Amerikassa, jos niitä sattuissi wähän olemaankin. Mutta se ei ole kowinkaan taattua aina. Walitetaan yhtenäen työnpuutetta. Miljoonia ihmisiä etsii työtä ja ruokaa, mutta turhaan. Taistelu on kowa Amerikassakin olemisesta ja kowempi, kuin ehkä konsanaan kotimaassa. Tuo sana, leipä, seisottaa satoja miehiä kaiwannon partaalla. He odottawat. Työmiesluku on täysi, ei enään tarwita. Mitä he sitten odottawat? Työtä – leipää. He odottawat, että joku kuolleena kannettaisiin päiwänwaloon, odottawat että tapaturma olisi jonkun rusementan ja kilwan sitten astutaan siaan. Kylläkin surkea kuwa, mutta tosi. Jos tällaisessa leipätaistelussa isä sitten on osallissa, ei woi häneltä liikoja toiwoa.

Suuri osa siirtolaisistamme on Amerikassa kaiken wälttämättömänkin puutteessa. Siitä tietäwät kertoa ne, jotka sieltä palaawat, jos tahtowat sen tehdä. Jos puhuwat asian kahtia kaunistelematta, niin sanowat warmaan: ”Kun lähdimme, oli silläkin paikkakunnalla satoja kansalaisia, jotka olisiwat lähteneet, mutta eiwät päässeet. Onnellisena pitiwät sitä, jolla oli keinoja.” Ja kaikki tämä siitä syystä, että Amerikan kulta-aika on ollut ja mennyt. harwat löytäwät Amerikassa sen onnen, joka niin lupaawana kangasteli kokemattoman siirtolaisen mielessä. Useat, walitettawati kowin useat siellä löytäwät leiwän siasta kiwen.

On kyllä huomattawa, että tulee Amerikassa useakin hywin toimeen ja saa wähän säästöäkin, mutta sama tapahtuu Suomessakin. Palaawilla siirtolaisilla on joillakin satoja, joillakin joku tuhatkin palatessa, mutta onko warma ettei Suomessakin olisi samoilla jotakin säästössä ahkeruuden ja säästäwäisyyden tuloksena. Jos nämä

palaavat tahtovat ja osaavat käyttää säästöjään ja Amerikassa saatua kokemustaan ja oppiaan synnyinmaansa hyväksi, olisi siitä isoakin hyötyä. Mutta useakin on kadottanut kultamaassa paraan omaisuutensa – terveyden. Kaiwantojen myrkyllinen ilma ja kova työ on tärwellyt pääoman, jota ei korwaa oppi eikä wähät rahat. Ja sen mieli, joka terwennäkin palaa matkaltaan, on

tullut rauhattomaksi. Ei Suomi näennäisesti tarjoa niitä mukawuuksia ja etuja, joita Amerikassa oli ollut, ja usein mennään takaisin ja wiedään toisia mennessään.

Tämä olkoon sanottu aineellisesta puolesta. Se ei tarjoo kowinkaan wiehättäwää kuwaa.

Seuraawalla kerralla siirtolaisuuden henkistä seurauksista.

Tekstin puhtaaksikirjoitus ja taitto:

Siirtolaisuusinstituutti

<http://www.migrationinstitute.fi>

Alkuperäistekstit haettavissa

Historiallisesta sanomalehtikirjastosta osoitteessa:

<http://digi.lib.helsinki.fi/sanomalehti>

Yksittäisen lehden numero löytyy helpoimmin sivuston **selailu**-toiminnon kautta.

Kansalliskirjaston DIGITOIDUT AINEISTOT

Suomeksi | På svenska | In English

Etusivu

Sanomalehdet

Pienpainatteen

Aikakauslehdet

Muut tietokannat ja verkkoaineistot

HISTORIAALLINEN SANOMALEHTIKIRJASTO

Pääsivu

Selailu

Haku

Tarkennettu haku

Artikkelihakemisto

Palaute

Tervetuloa tutustumaan Suomen historiaan ja menneeseen aikaan vanhojen sanomalehtien kautta!

för Helsingfors och L